

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepanec

w sprawie ze skargi K.B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
I ACa 3799/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 18 lutego 2026 r.,

**1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 3799/23, nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**2. przyznaje K.B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące)
złotych za okres od 27 września 2021 r. do 18 lutego 2026 r.;**

**3. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz K.B. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem
zwrotu opłaty od skargi;**

**4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz K.B. kwotę 240 (dwieście czterdzieści)
złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z
odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za
czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego
postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;**

5. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem oznaczonym datą 5 listopada 2025 r. K.B. (dalej: Skarżący) reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika r. pr. M.F. wniósł skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w rozpoznawanej sprawie o sygn. akt I ACa 3799/23 zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zalecenie Sądowi prowadzącemu sprawę podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 5 000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przypisanych.

W treści uzasadnienia wskazano, że postępowanie w sprawie prowadzonej przez Sąd I instancji rozpoczęło się 27 września 2021 r. i zakończyło się 5 czerwca 2023 r. Natomiast sprawa przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie została zarejestrowana w dniu 11 grudnia 2023 r. Stan bezczynności Sądu trwa już zatem w przedmiotowej sprawie od niemalże 23 miesięcy (licząc od wpływu akt sprawy do Sądu Apelacyjnego). Pomimo złożonych wniosków, do dnia złożenia skargi nie doszło do wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, mimo iż strony zajęły już stanowiska merytoryczne na piśmie.

W piśmie z 3 lutego 2026 r., które wpłynęło z Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wniesiono o przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie jako właściwemu do rozpoznania sprawy, a z ostrożności procesowej wniesiono o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie

sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotowe postępowanie zostało zainicjowane pozwem Skarżącego, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie 27 września 2021 r. Sąd I instancji wydał wyrok 5 czerwca 2023 r. Od powyższego wyroku apelację złożył pozwany, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Warszawie 5 września 2023 r. i wraz z aktami została przekazana do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 11 grudnia 2023 r. Tego samego dnia przeprowadzono losowanie sędziego referenta. Zarządzeniem z 12 grudnia 2023 r. zarejestrowano sprawę w repertorium ACa oraz skierowano sprawę do rozpoznania według kolejności wpływu. Zarządzeniem z 14 grudnia 2024 r. dokonano kontroli apelacji pod kątem spełnienia wymogów formalnych i zawiadomiono strony o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. Zarządzeniem z 4 marca 2025 r. odpis apelacji pozwanego doręczono pełnomocnikowi powoda. Odpowiedź na apelację powoda wpłynęła 20 marca 2025 r. Zarządzeniem z 14 października 2025 r. poinformowano powoda, że sprawa nie należy do kategorii pilnych i dalsze czynności zostaną podjęte według kolejności wpływu. Zarządzeniem z 13 stycznia 2026 r. wyznaczono termin rozprawy na 29 kwietnia 2026 r.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie wystąpiła przewlekłość postępowania. Sąd Apelacyjny od 12 grudnia 2023 r. do 13 stycznia 2026 r., nie podejmował jakichkolwiek czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, a beczynność Sądu wynosiła ponad 25 miesięcy.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Odnosząc się do wniosku Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie, należy

wskazać, że zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, jeżeli skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym – właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Najwyższy. W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym. Zatem wniosek Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie nie zasługiwał na uwzględnienie.

Wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, nie uzasadniają zaistniałej zwłoki w rozpoznaniu spornego postępowania apelacyjnego. Nie budzi wątpliwości, że przewlekłość postępowania jest kategorią obiektywną, a obowiązkiem państwa jest zagwarantowanie, by sprawy osób podległych jego jurysdykcji toczyły się bez zbędnej zwłoki. Obowiązkiem Państwa jest zatem zapewnienie takiego sposobu funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, aby rozstrzygnięcie sprawy nie trwało dłużej niż to jest konieczne (postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Dla strony czy też uczestnika postępowania nie ma znaczenia, gdzie tkwi źródło przewlekłości postępowania: czy w zaniedbaniach i opieszałości sądu, przepracowaniu czy objętości referatu sędziego, czy też w państwie, które nie przyjęło odpowiednich rozwiązań w celu zapobieżenia systemowej przewlekłości postępowań. Zła organizacja wymiaru sprawiedliwości, brak odpowiedniego budżetu czy też zbyt duża ilość spraw przypadająca na jednego sędziego nie powinny obciążać uczestników postępowania. Prawem strony każdego postępowania jest bowiem zgodnie z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, aby odbyło się ono w rozsądnym terminie (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Odpowiedzialność za przewlekłe prowadzenie postępowania spoczywa na Państwie, nawet wówczas, gdy nie sposób odpowiedzialności za taki stan rzeczy przypisać – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – konkretnemu sędziemu kierującemu postępowaniem, czy sędziemu pełniącemu obowiązki administracyjne w zakresie organizacji pracy sądu lub wydziału. Przewlekłość postępowania w niniejszej sprawie wynika bowiem z systemowej wadliwości organizacji

funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Należy też stwierdzić, że wskazywane przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie przyczyny długiego oczekiwania na rozpoznanie sprawy apelacyjnej, odnoszące się do znacznego wpływu spraw oraz braków kadrowych, choć wyjaśniają powody zwłoki to jednak jej nie usprawiedliwiają.

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 27 września 2021 r. (prezentata Sądu Okręgowego) i nadal się nie zakończyło, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok trwania postępowania oraz uwzględniając specyfikę niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł za okres od 27 września 2021 r. do 18 lutego 2026 r.

Jednocześnie, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącemu pełnej żądanej przez niego kwoty w wysokości 5 000 zł. Sąd w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Ze względu na wyznaczenie rozprawy na 29 kwietnia 2026 r., wniosek Skarżącego o wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności jest bezprzedmiotowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt 3 postanowienia stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

O kosztach zastępstwa procesowego (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł), Sąd Najwyższy w pkt 4 postanowienia orzekł na podstawie na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2026, poz. 118).

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

[AP]

[r.g.]